

Tegyünk hát meg mindent, hogy továbbra is lehessünk azok, akik voltunk, akik vagyunk. Ragaszkodjunk az örmény kultúránkat ápoló összetartó közösségünkhöz, a Fővárosi Örmény Klubhoz, az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek havilapunkhoz, kultúránk terjesztésének jól bevált módszereihez: kiállításainkhoz, könyvkiadásainkhoz, konferenciáinkhoz. Ragaszkodjunk ahhoz, hogy jogunk legyen továbbra is gyökereinket kutatni és ápolni itthon és otthon Erdélyben, tárgyi örökségünket megmenteni. Ragaszkodjunk hitéletünkhöz, örmény szertartású római katolikus egyházunkhoz, templomunkhoz, múzeumunkhoz, a XI. Orlay utca 6. szám alatt.

Senkinek sincs joga közösségi és egyéni jogainkat megkérdőjelezni.

Mit kell tehát tenni?

Minden helyen elmondani, hogy mit akarunk elérni. Azt, hogy a kb. 15-20 ezernyi hazai történelmi örménység visszaszerezze számarányának megfelelő súllyal örmény kisebbségi képviselőjét. Azt, hogy ne az újonnan bevándoroltak diktálják nekünk, hogy mik lehetünk és mit tehetünk.

Ezért felkérünk minden magyarörményt és magyarörmény szimpatizánst, a nemzet felemelkedését szem előtt tartó honfitársunkat, hogy segítse harcunkat, s szavazzon az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület valamennyi területi képviselőjelöltjére. Ez a mi kis szabadságharcunk. „Ami minket illet, **mi** nem alkuszunk...”

2002. október 8.

dr. Issekutz Sarolta

Nagyon fontos, hogy mindenki tudja, mi a teendője, ezért gondosan olvassa el, tanulmányozza a következő tanácsokat:

1. Győzze meg rokonait, barátait, ismerőseit, szomszédait, hogy menjen el szavazni, mert a nemzet jövőjét alakíthatja szavazatával. A kisebbségi önkormányzatok közül az örmény kisebbség Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jelöltjei a nemzetünk felemelkedésében érdekelt, tehát válasszon bennünket.

2. Menjen el szavazni és kérjen „kisebbségi szavazó ívet is”.

3. A kisebbségi szavazólapon felül keresse meg az „örmény” kisebbséget és az ott található körbe tegyen x vagy + jelet.

4. Az „örmény” szó alatti oszlopban az örmény jelöltek nevét találja ABC rendben, mindegyik jelötnél feltüntetve a jelölőszervezet nevét, a független megjelölést. Keresse meg azokat a jelölteket, amelyeknél az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület a jelölőszervezet. E jelöltek nevénél található körbe tegyen x vagy + jelet. Kérjük gondosan nézze át a névsort és az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület **minden** jelöltjére szavazzon (maximum öt jelöltet talál, maximum 5 jelöltet lehet bejelölni).

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület a következő kerületekben állított jelölteket:

Budapest I., II., III., V., IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVI. és XVIII. kerületeiben.

Vidéken Szegeden és Siófokon.

Az országban összesen 63 jelöltet indítottunk.

Köszönjük bizalmát és szavazatát.

Dr. Issekutz Sarolta, Alexa Károly, Lányi Zsolt
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

* * *

Digitális identitás

A rémesen hangzó címért minden olvasó elnézését kérem, de kényszerűen adódott: a digitális technika (s így a digitális alapú gondolkodás) vélhetően senki előtt sem ismeretlen, számítógépeink révén sem. Ez a gondolkodási technika minden kérdést elemi, atomi alapkérdésekre bont le. Minden lépés csak a megadott 0 vagy 1, tehát „igen” vagy „nem” válasz után kezdődhet.

Mi köze ennek a másik címbeli szóhoz, az identitáshoz?

A latin eredetű kifejezés az „idem” (ugyanaz, ugyancsak) jelentésű szóból származik, legújabbkori használatban az „identifikálni” annyit tesz, mint azonosítani, az identitás pedig immár mindenütt a világon közkeletű szó: önazonosságot, azonosságtudatot jelent.

„Ha örmény vagy, beszélj örményül! Ha nem úgy beszélsz, nem vagy az!”

Ennek a digitális tévedésnek, persze, van ellenpárja: „Nyelvében él a nemzet”. Ez utóbbi ugyan nem hazugság, de egyoldalú megközelítés, hiszen igen-nem válaszra kényszerít.

Hogy miért? Mert egy bonyolult, sok-sok összetevőből álló kérdést összességében igyekezik egyetlen „igen” vagy „nem” válaszra egyszerűsíteni.

Az előbb említett „ha ilyen vagy, így beszélj!” éppen ezért embertelen, demokrácia-ellenes, aljas. Erkölcstelen.

Egy országosan terjesztett lapban végre azt olvasom, hogy: „...vannak »magyar örmények« és »örmény magyarok«. Az egyik csak vallásában-hagyományaiban az, de már évszázada asszimilálódott.” (Vasárnapi Hírek, 2002. október 6. A cikk (gm-vgp) szignójú szerzői a kisebbségi ombudsman-tól kapták a tájékoztatást.)

Örvendjünk. Végre eljutott az ombudsmanig a hír, hogy a magyarországi örménység egyrészt egy többszáz éve itt élő, elmagyarosodott csoportból áll (vagyunk vagy tíz-tizenöt ezren), valamint egy néhány évtizede itt élő, kisebb csoportból, amely őrzi alighogy otthagyt hazája nyelvét.

(Ha nyelvtudásról beszélnek például a horvátok? Hiszen szomszédos ország vagyunk. Vette észre valaki, hogy Örményország jónéhány ezer kilométerre van ide, s nem a határ másik oldalán?)

Örvendjünk. Végre tudatosulhat minden választópolgárban, hogy az 1993-as kisebbségi törvény szerint a Magyar Köztársaságban az a nemzeti kisebbség, amelyik legalább 100 éve itt honos. Aki tehát ma itt örmény kisebbségi, bár ötven, vagy tíz éve él Magyarországon, az nekünk köszönhetően kisebbség, mert örmény őseink a XVII. század végén telepedtek meg a Magyar Királyságban: nélkülem ő csak bevándorló lehetne, akár például a nála sokkal nagyobb számban itt élő kínaiak.

De... örvendjünk? Csak örvendhetnénk, mert a választópolgároknak csak tudatosulhatna (feltételes módban) a kérdés, ám nem tudatosul (kijelentő módban).

És mindez lehetne kizárólag némely nemzeti kisebbség (köztük az örmény) gondja, csakhogy az egész magyarság érdekeit és a Magyar Alkotmány alapvető értékeit sérti.

Amíg azt a hazug csúsztatást kezelik (kezeljük mi, mindannyian, az örmény körök és a kisebbségi atyaúristenek) központi kérdésként, miszerint itt A.A. „csapata” és dr. I.S. „csapata” áll szemben egymással, addig ez a kérdés nem a magyarországi örmény kisebbségről szól. Addig mindez csak arról a primitív módon implikált játékról szól, hogy „az az örmény, aki örményül tud!” - mint azt A. A. országos elnök a lusta államaparátusnak és a lusta médiának, valamint a lusta közvéleménynek mindig, mindenféle színű kormányzás alatt elmeséli.

Ez az előkészítése a digitális rendszerű hazugságnak: a bonyolult, sokágú kérdést olcsó „fekete-fehér” játékként föltenni.

Menjünk tovább: ha ez csak bizonyos kisebbségek (akár több kisebbség) dolga volna, addig még - némi megbocsátható lustasággal - legyinthetne a magyarság, mondván, hogy a kisebbségek hagyják a társadalmat békén apró, partikuláris vitáikkal.

De, ismétlem, a magyarság alapvető értékeinek és a Magyar Köztársaság Alkotmánya szellemének megkérdőjelezéséről van szó. Nincs szükségünk itt jogszabályok emlegetésére. Egyetlen fogalomra van szükségünk, a címben is említett „identitásra”, a nemzeti és kulturális önazonosság fogalmára, ennek is legkevésbé digitális változatára. A neve: többes identitás.

Ez a fogalom nem olyan légből kapott, nem filozófusok és jogászok által elvarázsolt kifejezés, mint az esetleg elsőre látszik. Mostanában mintha kezdene feledésbe menni.

De mi az a többes identitás?

Példaként: ha én családapam vagyok, és vállalom, hogy feleségem és gyermekeim vannak, törődöm velük, gondoskodom róluk - akkor ez azt jelenti, hogy vállaltam önmagam, tehát azt az identitást, hogy családapam vagyok.

Egyúttal azonban - például - kertészmérnök is vagyok, egy csoportnyi ember munkáját irányítom és büszkén vállalom, hogy munkám eredményeként felépült egy kis (vagy nagy) park. Ez is identitásom része, hogy nem tudok sétálni egy idegen parkban anélkül, hogy ne vizsgáljam (és esetleg bíráljam) a parképítők munkáját, vagy ne ismerném fel a kertész tervező szándékát és annak megvalósulását.

Hát akkor én most családapam vagyok, vagy kertészmérnök? Válasszak „igen”-„nem” alapon?

Ráadásul - ugyancsak például - futni is szoktam, egy sportegyesület futószakosztályának a tagja vagyok, és ha valamelyik tévé-csatornán látom a berlini maratont befutóját, feldobog a szívem. Futó vagyok,

ismerem a sportvilágnak ezt a részét, örömem telik benne, részt szoktam venni a rendezvényeiken, még ha nem is tartozom az élvonalba. Tehát ez is identitásom része.

Ugye, ne írjam le... de leírom: talán feltehető a kérdés, miszerint válasszak már: családapa vagyok-e, kertészmérnök vagyok-e, sportoló vagyok-e? A válasz egyértelmű: egyszerre mindenik vagyok.

A hosszúra nyúlt példálózást bocsássa meg nekem, tisztelt olvasó: így kívántam ábrázolni a „többes identitás” egyszerű és nagyon emberi fogalmát. Ha ugyanis mindennapi funkciók helyett nemzeti-kulturális kötődésekkel példálózom, hosszabban kell fogalmaznom, lévén bonyolultabb, finomabb s ezért könnyebben félreérthető a példa.

De ezt az alapvető fogalmat a nemzetiségi hovatartozás, a nyelvtudás (vagy nemtudás), az önazonosság kérdésében mostanság, majd' egy évtizede sokan kezdik aláfűrészelni, rágni, omlasztani.

Mondhatnám kis iróniával: ma még nem tudom, lehetek-e én örmény származású, miután nem tudom az örmény nyelvet?

Személy szerint - és fennen hangoztatott, bár alkotmányellenes elvek szerint - eljátszhatnám a lengyel kisebbségit, mert irodalmi szinten írom és beszélem azt a nyelvet. Ebben megfelelnek az országos örmény elnöknek. Az „azonosság” érzése valahogyan mégis a gyimesi, szépvízi, kézdivásárhelyi és erzsébetvárosi származási szálakban jelenik meg.

Kérdezhetném iróniával, hogy a ma, osztársadalmi pénzekre oly „harcos” örményül beszélő örmények unokája, aki holnap születik meg, és esetleg nem fog megtanulni örményül, vajon örmény lesz-e? Lehet-e? (A kérdést úgy értem: vajon, bizonyos akkori kisebbségi atyaúristenek „megengedik-e”, hogy örménynek is érezze magát?)

És itt vissza kell térnem a „digitális” fogalomra.

„Ki vagy? Magyar-e, vagy örmény?”

Aki jelenleg azt válaszolja, hogy „mindkettő”, attól a jelenlegi közfelfogás sugallata szerint azonnal nyelvvizsga-bizonyítványt kellene kérnünk. (Persze, ha már így, akkor magyar nyelvvizsga-bizonyítványt is érdemes volna kérnünk!)

Csakhogy: ez a magyarság szellemisége és a hatályos Magyar Alkotmány elleni támadás!

A magyarság erkölcsi és jogi befogadó-készsége tette lehetővé az erdélyi magyar örményeknek, hogy... hogy erdélyi magyar örményé váljanak.

Ez az erkölcsi-jogi megközelítés tette szellemileg gazdaggá a magyarságot és odaadó magyarokká mindazokat - mindazokat! -, akik egy évezred során megtalálták a helyüket: magyarok lehettek s ugyanakkor és egyszerre szerbek, zsidók, horvátok, svábok, románok... hadd ne soroljam; akit kihagytam, bocsássa meg. De hangsúlyozom: magyarok voltak, miközben... (lásd az előbbi felsorolást) ugyanakkor és egyszerre!

Ez a határainkon túl élő, magyar, vagy fél-, sőt, negyed-magyar testvéreinkre is vonatkozik. Vajon, lehet-e magyar az a szlovák állampolgár, aki szepességi magyar családból is származik, de alig tud néhány szót magyarul? (Azaz: kitagadja-e őt valamikor a magyarságból egy magyar országos elnök? Vagy a szlovákságból egy hasonlóan országos és hasonlóan szlovák elnök?) Szabad-e nem tudnia a héber nyelvet annak a bácskai, magyar anyanyelvű, félig sváb embernek, aki egyébként zsidó is? (Azaz: kitagadja-e őt nyelvismeret hiánya miatt a zsidóság - úgymond - avatott képviselője?)

De - hogy a közösségünkhöz legközelebbi példát hozzam - tessék megnézni a Kolozsvárott, Gyergyóban, Szamosújváron, vagy Sepsiszentgyörgyön élő, működő magyarörmény közösségeket (de tessék megkérdezni minderről a kolozsvári Sebesi Karen Attilát - akinek a „Karen” nem díszítő előneve, hanem az egyik keresztnéve, mert ő Karen is és Attila is! egyszerre! - vagy tessék elolvasni az ő számos megnyilatkozását lapunk 2001-es és 2002-es számaiban), miként éli meg a román állampolgár erdélyi magyarörmény azt, ha három jelzője közül bármelyiket megkérdőjelezi! Bármelyiket!

Illyés Gyula a magyarságról szóló írásaiban és megnyilatkozásaiban sokszor hangsúlyozta: magyar az, aki annak vallja magát. Talán érdemes a XX. század második felében élő, egyik legnagyobb, felelős magyar gondolkodó szavain eltöprengeni, ráadásul nem digitális kiterjesztésben.

Kisebbségi törvényünk - a Magyar Köztársaság Alkotmányával, főként pedig évezredesen gyümölcsöző magyar hagyományaink szellemével egyezően - kimondja, hogy mindenki olyan nemzetiségű, amely nemzetiséghez tartozónak vallja magát.

Erkölcileg fogalmazzuk így: olyan nemzetiségű, amelyik nemzetiséget vállalja. Távolról sem „igen”- „nem” alapon. A nemzeti-érzelmi hovatartozás nem digitális kérdés. Többrétű: saját tisztességünk, és a mások iránti tisztesség vállalásának kérdése.

Persze, vannak, akik választásról választásra nemzetiséget „váltanak”.

És akkor? Hiszen olyanok is vannak, akik lopnak, holott meg van írva a Tízparancsolatban: Ne lopj!

De ha lopnak - attól még a Törvény érvényes. Az erkölcsi törvény is.

Föltettem a kérdést: vajon egy húsz éve bevándorolt örmény és egy színmagyar személy házasságából származó emberke tud-e majd örmény is lenni, ha Magyarországon élve nem tanulja meg az örmény nyelvet? A személyes válaszom: remélem, hogy igen. Remélem, hogy az a kicsi gyermek tíz, vagy ötven év múlva nyugodtan mondhatja, ékes magyar nyelven:

- Nem tudok örményül, de örmény származásúnak érzem magam, és büszke vagyok rá.

És magyar anyanyelven ápolni és terjeszteni fogja egyik szülőjétől örökölt örmény kultúráját, és a másiktól örökölt magyar kultúráját.

És akkor tiszta szívvvel, hangosan hivatkozhat az örmény származású Kiss Ernő aradi vértanúra, aki csak magyarul, latinul és németül tudott, örményül nem. Persze, ha még akkor létezik a magyarság befo-gadó, intelligens, finom kultúrája, amely nem digitális.

Dávid Csaba

* * *

Bemutatjuk az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2002 évi választáson induló képviselőjelöltjeit

Budapest I. kerület

Bacsó Márton Károly

Budapesten születtem 1978-ban, erdélyi örmény gyökerű családban. Mind a két nagyanyai ág örmény, az erzsébetvárosi Kabdebó család.

Édesanyám 34 éve az első kerületben a fogászaton asszisztens. Itt végeztem a számítástechnikai szak-középiskolát, jelenleg a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola negyedéves, végzős hallgatója va-gyok.

Számítástechnikai ismereteim és angol nyelvtudásom határozzák meg elfoglaltságaimat is (egyebek között én tartom karban a szomszédaim között kialakított számítógépes hálózatot).

2001 decemberében egyetemi versenyen első helyezést értem el; szívesen olvasok, szeretem a komoly-zenét, modellezek.

Megválasztásom esetén elsősorban a magyarörménység kulturális hagyományainak érvényesítését és modern, multimédiás formában történő bemutatását tartanám fontos feladatnak úgy, hogy annak minden magyar érdeklődő haszonélvezője lehessen.

Bende Miklós

Születtem Szegeden 1921-ben. Apám színművész, anyám tánctanárnő, nagybátyám vitéz Jakabffy De-zső színgazgató Erdélyben. Diákkoromat Jakabffy nagyapám házában töltöttem, tőle értesültem erdélyi örmény gyökereimről.

Szegedi érettségim után a Ludovika Akadémiára kerültem és tüzérsztként harcoltam a magyarországi hadműveletekben. A három éves szovjet hadifogság ébresztett rá arra, hogy a színház életet mentő hiva-tás; hazajövetelem után elvégeztem a Színház és Filmművészeti Főiskola színházrendezői tanszakát.

Éveken át mint rendező dolgoztam különböző színházaknál, majd megalapítottam az Erdész Színpa-dot, a Pinceszínházat, a Sztereo színházat, előadás-sorozatokat szerveztem a középiskolások humánész-tikai képzésére, és német nyelvű irodalmi műsorokat külföldiek részére. Tanítottam színészmesterséget az Artistaképző Intézetben és vezettem Színészképző Stúdiót. Egy lányom, egy fiam és két unokám van.

Képviselőként elsősorban az említett területeken szerzett jártasságomat szeretném érvényesíteni.

Dr. Benedek Katalin Erzsébet

Budapesten születtem. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán szereztem magyar-orsz szakos tanári és művészettörténeti diplomáimat. Pályámat 1977-ben a Budavári Palotába helyezett Magyar Nemzeti Ga-lériában kezdtem: azóta az intézmény munkatársa, jelenleg művészettörténész főmuzeológusa vagyok.